

V. IN MEMORIAM

PROF. DR ANNA KUTRZEBA-POJNAROWA
(1913-1993)

Urodziła w 1913 roku w Krakowie, odeszła w 1993 i została pochowana na warszawskich Powązkach w rodzinnym grobie rodziny ze strony matki. Została dzięki temu z nami, w Warszawie, do której przeniosła się z Krakowa w 1953 roku. Pozostawiła po sobie kilka pokoleń uczniów i miejsce, którego chyba nikt nie będzie w stanie zająć.

Była naszym nauczycielem choć może nie od razu mogliśmy zdać sobie z tego sprawę – nie pouczała, nie narzucała własnego zdania, nie prowadziła za rękę choć była gotowa włożyć wiele czasu w naszą pracę, nawet kosztem swojej własnej, przy najmniejszym znaku z naszej strony, że takiej pomocy potrzebujemy. Szanowała nasze poszukiwania i rozterki, cieszyła się każdym osiągnięciem. Miała w sobie niezwykłą pokorę wobec każdego dobra tkwiącego w człowieku i w każdym umiała je dostrzec. Surowość i nieprzejednanie zachowywała jedynie wobec postępowania nieetycznego.

Prawdą jest, że nie zawsze widzi się sprawy, które są blisko nas, że konieczne jest oddalenie, może nawet oddalenie spowodowane śmiercią, by stały się wyraziste. Mamy poczucie, że za Jej życia nie byliśmy w stanie w pełni dostrzec kim dla nas była naprawdę.

Z etnografią zetknęła się Pani Profesor po raz pierwszy w kole krajoznawczym gimnazjum im. Królowej Wandy w Krakowie w wieku lat 13. Wzięła udział w badaniach terenowych, a następnie podjęła pracę nad budownictwem wiejskim w Zawoi; jej rezultaty opublikowała w Wydawnictwie Muzeum Etnograficznego w Krakowie (1931). Studiowała historię, specjalizując się w naukach pomocniczych i w historii średniowiecznej. Poza seminarium Jana Dąbrowskiego (historia średniowieczna) i Władysława Semkowicza (nauki pomocnicze) uczęszczała na seminarium Romana Grodeckiego, Stanisława Kota, Kazimierza Moszyńskiego, Kazimierza Dobrowolskiego i Jana Stanisława Bystronia. To gruntowne wykształcenie humanistyczne pozwoliło Jej na akceptację takich teorii etnologicznych, jak teoria przeżytków czy teorie zasięgów a jednocześnie widzieć rozwój kultury jako proces. Historia i etnologia nie były w jej ujęciu przeciwstawne a uzupełniały się.

Zawdzięczamy Jej prace będące wzorowym przykładem przeprowadzenia krytyki źródłowej, pod tym względem domagała się podobnego traktowania źródeł etnograficznych i historycznych (pisanych). Zawdzięczamy jej znakomitą, problemową historię etnografii polskiej, lepszą od dłuższych, ale nie tak pogłębionych, prac ostatnich lat wydanych przez młodsze już pokolenie. Jej budząca kontrowersje obserwacja że, niezależnie od europejskich lub światowych inspiracji, etnografowie polscy zawsze stawali na gruncie historycznych interpretacji kultury ludowej, każe nam zastanowić się nad sposobem naszej pracy, nad naszymi kompleksami i uwarunkowaniami. I wreszcie dała nam przykład jak traktować koncepcje kultury tradycyjnej jako wyjście do modelu, z którego wariantami mamy do czynienia w etnograficznych badaniach terenowych (w Mnikowie, w Trześniowie, na wsi podwarszawskiej).

Pani Profesor była nauczycielem wyjątkowym, łączącym poszukiwanie naukowe z godnym sposobem życia. Badania były drogą Jej życia. Nie tylko ze szkiełkiem w oku analizowała źródła

na temat historycznej i współczesnej kultury wsi polskiej, ale ukazywała te problemy tak aby współczesność i przyszłość tej wsi widziano w środowiskach naukowych wyraźniej, by rozumiano je lepiej. To nie był przypadek, że na ten temat właśnie zaplanowała wystąpienie na 13.12.1981, to jest na trzeci dzień Kongresu Kultury Polskiej, przerwanego ogłoszeniem stanu wojennego.

Jej wielką troską było zawsze łączenie wysiłków: badaczy i praktyków, historyków i etnologów, wsi i miasta, różnych kierunków tak zróżnicowanej etnologii, różnorodności w kulturze ludowej i globalnej i wreszcie tradycji rodzinnej Jej własnej: miejskiej i wiejskiej, intelektualnej i chłopskiej, krakowskiej, krośnieńskiej i warszawskiej. Jest to bogate dziedzictwo — obyśmy z niego mogli uczynić pożytek.

*Zofia Sokolewicz
Marian Pokropek*

PROF. DR HAB. ANNA ZAMBRZYCKA-STECZKOWSKA
(1931-1993)

Dnia 4 maja 1993 roku zmarła w Krakowie prof. dr hab. Anna Zambrzycka-Steczowska. Niezwykle ceniony etnolog, całkowicie i z pasją oddany swej dyscyplinie, szlachetny i zawsze życzliwy innym człowiek.

Urodziła się w 1931 roku w Wilnie, ale już od 1950 roku związała się na stałe z Krakowem, kiedy to podjęła studia w kierowanym przez Prof. Kazimierza Moszyńskiego Studium Historii Kultury Materialnej UJ. Już w czasie studiów zaczęła pracować w Zakładzie Etnologii IHKM PAN jako laborant, a po uzyskaniu magisterium w 1955 roku jako asystent, później zaś

adiunkt. Doktorat na Wydziale Filozoficzno-Historycznym UJ obroniła w 1972 roku i wtedy też została zatrudniona w Katedrze Etnografii Słowian. Po otrzymaniu w 1981 roku stopnia doktora habilitowanego została powołana na stanowisko docenta, a następnie w 1991, na podstawie całości bogatego dorobku naukowego i dydaktycznego, na stanowisko profesora. W rok później otrzymała tytuł profesorski. Prof. Zambrzycka-Steczowska od 1981 roku pełniła funkcję Kierownika Katedry, w 1987 rezygnując z niej na własną prośbę.

Aktywność badawcza Prof. Zambrzyckiej-Steczowskiej była wielokierunkowa. Początkowo w latach 70. dominującym wątkiem w Jej badaniach było wiejskie rzemiosło. Tej tematyki dotyczyła praca magisterska pisana pod kierunkiem Prof. Kazimierza Moszyńskiego, a potem rozprawa doktorska *Uwarunkowania pozycji społecznej rzemieślnika wiejskiego (Na przykładzie wybranych wsi Kotliny Nowotarskiej)*, której promotorem był Prof. Mieczysław Gładysz. Z tego zakresu opublikowała kilkanaście pozycji, w tym wysoko cenioną i nagrodzoną książkę *Rzemieślnik w społeczności rolników* wydaną w 1974 roku we Wrocławiu.

Późniejszy kierunek zainteresowań to zagadnienia współżycia społecznego na wsi. W trakcie kilkunastoletnich badań terenowych, prowadzonych na obszarze Śląska Opolskiego, zebrała bogaty i interesujący materiał, który stanowił podstawę rozprawy habilitacyjnej *Zwyczajowe formy współżycia społecznego. Studium wsi Owsiszcz na Śląsku Opolskim*, która ukazała się drukiem w 1980 roku w Krakowie. Praca ta uznana została za niezwykle cenną pozycję w literaturze etnograficznej z tego zakresu i wyróżniona nagrodą III stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

Bardzo ważnym nurtem w pracy badawczej Prof. Zambrzyckiej-Steczowskiej, a jednocześnie ważkim z punktu widzenia badań nad kulturą, była problematyka „daru” w jego symbolicznej funkcji. Warto podkreślić, że nie tylko sama podjęła ten temat i starała się znaleźć dla analizowanego zjawiska stosowny kontekst teoretyczny (znajduje to wyraz m.in. w takich opracowaniach jak: *Społeczna i kulturowa funkcja daru*, „ZNUJ, Prace Etnograficzne” z. 10, 1977; *O możliwości analizy wymiany darów*, „Prace Etnograficzne” z. 18, 1983, czy *Pojęcie daru jako kategorii kultury*, „Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi” – Seria Etnograficzna, nr 28, 1988/91), ale z jej inspiracji włączyła się w te badania grupa pracowników Katedry, którą kierowała, jak i etnologów z wielu uniwersyteckich ośrodków etnologicznych za granicą, m.in. z Zagrzebia, Pragi, Belgradu. W latach 1982-1990 była też kierownikiem tematu badawczego „Kulturowa funkcja daru” realizowanego w ramach Problemu Węzłowego 11.1 „Polska kultura narodowa. Jej tendencje rozwojowe i percepcja”. Organizowała w Krakowie międzynarodowe sympozja poświęcone tej problematyce. Wielokrotnie też prezentowała wyniki swych badań za granicą. Pod Jej redakcją powstał monograficzny zeszyt nr 25 „Prac Etnograficznych” poświęcony w całości temu tematowi, a prezentujący prace etnologów z różnych krajów europejskich.

W połowie lat 80. Prof. Zambrzycka-Steczowska podjęła nowy temat. We współpracy z Prof. Olgą Goldberg z Uniwersytetu w Jerozolimie prowadziła badania terenowe i przygotowywała tom poświęcony obrazowi Żydów jaki utrwalił się w świadomości mieszkańców Wieliczki. Opracowała dwa rozdziały do tej zbiorowej pracy. W sumie dorobek publikacyjny Prof. Zambrzyckiej-Steczowskiej obejmuje ponad 70 pozycji. Ponadto redagowała wiele zbiorowych wydawnictw. Od 1981 roku była redaktorem wydawanej w ramach „Zeszytów Naukowych UJ” serii „Prace Etnograficzne”, a także w latach 1988-90 członkiem redakcji „Etnografii Polskiej” i od 1986 roku wychodzącej w Bratysławie „Ethnologia Slavica”. W 1991 została powołana w skład Senackiej Komisji do spraw wydawniczych Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego.

Godne podkreślenia jest, iż Prof. Zambrzycka-Steczowska stale dążyła do nowocześniejszego warsztatu badawczego. W początkach jej kariery naukowej za prawdziwe nowatorstwo uznano wykorzystywanie przez Nią taksonomicznych metod typologizowania zjawisk kulturowych. Przywiązywała dużą wagę do informacji naukowej. Jest autorką bądź współautorką kilku

bibliografii etnograficznych. To z jej inicjatywy powstał w Katedrze Etnografii Słowian UJ „Bank danych o źródłach dotyczących kultury ludowej Karpat”, którym kierowała przez ostatnich kilka lat. Z tym wiązały się również prowadzone pod Jej kierownictwem zespołowe prace nad stworzeniem słownika „słów kluczowych” naszej dyscypliny, znacznie już zawansowane. Jest to niezwykle istotny wkład do opracowania ogólnej koncepcji organizacji etnograficznej informacji naukowej przy wykorzystaniu techniki komputerowej.

Poza wielostronną działalnością badawczą Prof. Zambrzycka-Steczkowska brała czynny udział w pracach różnych krajowych gremiów naukowych. Należała do Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, od 1981 roku uczestniczyła w pracach Komitetu Nauk Etnologicznych PAN (w latach 1983-1987 jako członek prezydium) oraz Komisji do Badań nad Współczesnością tegoż Komitetu. Była członkiem Komisji Etnograficznej Komitetu Słowianoznawstwa PAN w latach 1979-83 oraz Komisji Etnograficznej i Komisji Słowianoznawczej Oddziału PAN w Krakowie. Od 1964 roku brała udział w pracach Międzynarodowej Komisji do Badań Nad Kulturą Ludową Karpat i Bałkanów. Związana była również z towarzystwami regionalnymi, takimi jak Podhalańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk czy Towarzystwo Przyjaciół Orawy.

Kierując Katedrą Etnografii Słowian przywiązywała olbrzymią wagę do nawiązywania szerokich, międzynarodowych kontaktów naukowych. Dzięki jej staraniom rozwinęła się niezwykle owocna współpraca z ośrodkami etnologicznymi (i to nie tylko uniwersyteckimi) m.in. z Zagrzebia, Belgradu, Brna, Pragi, a także Instytutami Antropologii Społecznej w Lund i Bergen, czy Seminarium Słowistycznym w Gandawie, wyrażająca się wspólnymi badaniami i publikacjami, wymianą pracowników i studentów. Było to jedno z tych wielu działań, które podejmowała z myślą o wyrobieniu naszej Katedrze, posiadającej przecież wspaniałe tradycje, pozycji i rangi ważnego ośrodka etnologicznego. Miał temu służyć także zredagowany przez Nią tom prac pracowników Katedry w języku angielskim *In Search of Paradigm*, prezentujących ich aktualne orientacje badawcze, a który rozpoczyna obszerny tekst Jej autorstwa będący retrospektywną oceną dorobku naszego ośrodka.

Prof. Zambrzycka-Steczkowska z wielkim zaangażowaniem i odpowiedzialnością podchodziła do pracy dydaktycznej. Była wymagającym, ale nadzwyczaj życzliwym studentom nauczycielem. Na prowadzonych przez Nią seminariach panowała zawsze atmosfera prawdziwego, intelektualnego partnerstwa. Zyskiwała szacunek w oczach swych uczniów, także i tym, że jak niewielu etnologów z jej pokolenia otwarta była na nowe prądy i metody w badaniach nad kulturą. O wielkim szacunku i sympatii jaki żywili dla Niej jej uczniowie świadczy i to, że wśród żegnających Ją na Cmentarzu Rakowieckim w Krakowie, obok przyjaciół i kolegów, tak tłumnie stawili się studenci ze wszystkich roczników, z którymi pracowała.

Niespodziewana śmierć Prof. Zambrzyckiej-Steczkowskiej jest niepowetowaną stratą dla środowiska etnologicznego. Odczedł cenny badacz i wykładowca, inicjator wielu znaczących przedsięwzięć naukowych.

Małgorzata Maj

ZOFIA CIEŚLA-REINFUSSOWA
(1910-1993)

9 marca 1993 roku zmarła mgr Zofia Cieśla-Reinfussowa, długoletni członek Oddziału Krakowskiego i członek honorowy Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, członek Komisji Etnograficznej przy oddziale PAN w Krakowie.

Urodziła się 8 maja 1910 roku w Krakowie, była dzieckiem szewca, Józefa Cieśli i Magdaleny z Tomasików. W tej rzemieślniczej rodzinie o ludowym rodowodzie (dziadkowie ze strony

ojca gospodarzyli na roli pod Bochnią, a drugi dziadek był krakowskim flisakiem) dbano o kształcenie dzieci. Dwoje starszych zostało nauczycielami, a Zofia Cieślanka po maturze rozpoczęła w 1928 roku studia matematyczne na UJ. Z powodu sytuacji rodzinnej przerwała je na dwa lata, a po przerwie poszerzyła ich zakres o geografię z etnografią, którą studiowała u prof. Kazimierza Moszyńskiego. W 1935 roku uzyskała absolutorium z matematyki, a w 1937 — magisterium z filozofii w zakresie geografii na podstawie pracy *Import do Polski towarów kolonialnych spożywczych w latach 1924-35*.

Na kilka miesięcy przed dyplomem podjęła okresowo pracę przy porządkowaniu zbiorów Muzeum Etnograficznego, finansowaną z funduszu dla bezrobotnych. To ostatecznie zdecydowało o wyborze zawodu, została bowiem przez dyrektora Seweryna Udzięłę zaangażowana na stałe na stanowisku kustosa. Pracowała m.in. przy urządzaniu ekspozycji Muzeum Ziemi Krakowskiej, otwartej 1 czerwca 1939 roku w pałacu Włodkowiców. Wkrótce w związku z wybuchem wojny, zaczął się demontaż wystawy, a pakowanie i transportowanie eksponatów odbywało się już w czasie, gdy w budynku stacjonowały wojska niemieckie. Zbiory umieszczono w gmachu Biblioteki Jagiellońskiej, gdzie były segregowane i katalogowane przed planowanym wywozem do muzeów niemieckich. W 1941 roku muzeum zostało zlikwidowane. Wówczas za aprobatą prof. Stanisława Kutrzeby oraz Feliksa Kopery, dyrektora Muzeum Narodowego i prezesa Związku Muzeów, Zofia Cieślanka podjęła pracę w dziale geograficznym Niemieckiego Institut für Deutsche Ostarbeit, gdzie oficjalnie zatrudniona była w bibliotece, tłumaczyła teksty i przygotowywała materiały kartograficzne. Jej nielegalnym zadaniem było dozоровanie księgozbiorów — muzealnego i Instytutu Geografii UJ oraz dostarczanie z nich książek polskim uczynom.

Po wojnie Zofia Cieśla-Reinfussowa wróciła do Muzeum Etnograficznego, skąd jednak w 1946 roku została zwolniona wskutek merytorycznego zatargu z dyrektorem. Przez następne lata pracowała m.in. w szkolnej bibliotece i w przedsiębiorstwie rozpowszechniającym filmy oświatowe; kontaktów z zawodem jednak nie zerwała, współpracując z prowadzoną przez męża pracownią dokumentacji sztuki ludowej (zaczątkiem Państwowego Instytutu Badania Sztuki Ludowej, obecnie Instytutu Sztuki PAN). Brała udział w pracach redakcyjnych „Polskiej Sztuki Ludowej”, uczestniczyła we wszystkich obozach naukowo-badawczych i w wielu krótszych wyjazdach penetracyjnych, organizowanych przez tę placówkę, a z zebranych materiałów przygotowała kilka artykułów i przyczynków.

Dopiero w 1967 roku Zofia Cieśla-Reinfussowa powróciła do pracy w Muzeum Etnograficznym, gdzie zorganizowała dział obrzędów i przez 8 lat go prowadziła. Był to dla niej okres szczególnie intensywnej działalności. Opracowała i zrealizowała scenariusz stałej ekspozycji obrzędów i zwyczajów dorocznych i rodzinnych; była komisarzem trzech wystaw zagranicznych, opartych na jej własnych scenariuszach, a mianowicie: tradycyjnych strojów i tkanin (Miluza 1972), „Polska sztuka ludowa — symbol, motyw, znak” (Lozanna i Winterthur 1973) i ekspozycji obrazów na szkle Eweliny Pęksowej (Lund 1974). Z Jej inicjatywy ogłoszony, a rozpropagowany przez środki masowego przekazu, ogólnopolski konkurs pisanek dał doskonałe wyniki, wzbogacił zbiory muzeum o około 5.000 współcześnie wykonanych pisanek, umożliwiając orientację w żywotności zjawiska, różnorodności aktualnie stosowanych technik zdobnictwa. Zofia Reinfussowa żywo interesowała się także innymi współczesnymi przejawami sztuki ludowej i obrzędowości, nie tylko uczestniczyła w jury licznych konkursów i przeglądów z tego zakresu, ale współpracowała z placówkami je organizującymi, podsuwając pomysły i tematy imprez.

W krakowskim oddziale PTL Reinfussowa pracowała w zarządzie, przez wiele kadencji wnikliwie prowadziła komisję rewizyjną, ponadto podejmowała się wielu prac niewdzięcznych, a pracochlonych.

Na dorobek autorski Zofii Cieśla-Reinfussowej składa się ponad 50 tekstów, wiele z nich zostało opublikowanych w „Polskiej Sztuce Ludowej”. Cechuje je znaczna różnorodność tematów; dotyczą kultury materialnej, artystycznej, społecznej. Można w nich rozróżnić dwa etapy. W pierwszym powstał szereg dociekliwych, dobrze udokumentowanych monografii z zakresu

garncarstwa (m.in. ośrodek w Białej Podlaskiej), tkaniny dwuosnowowej (warsztaty w Brańsku, w Wyszku), ozdobnego kowalstwa, budownictwa. Drugi etap, już po przejściu na emeryturę, zaowocował głębokimi i wszechstronnymi, a zarazem bardzo humanistycznymi sylwetkami twórców – pisankarki Aleksandry Polańskiej-Hryńczuk, garncarza Erazma Szyszki oraz niezwykle interesującymi, pełnymi refleksji studiami, jak np. *Na pastwisku. Ze studiów nad kształtowaniem się osobowości młodzieży wiejskiej* („Polska Sztuka Ludowa” 1981, nr 3-4), czy *„Węczyrki” na Lemkowszczyźnie* („Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku” nr 27, 1981). Duże, monograficzne opracowanie widowisk „herodowych” na terenie naszego kraju, obejmujące aspekty ważne, a nie zauważane w dotychczasowej literaturze przedmiotu, jak np. dobór i przygotowanie zespołu do występów, przebieg kołędowania, przyjęte do druku przez wydawnictwo „Kraj” i drugie, mniejsze, dotyczące kołedy z Herodem w okolicach Krakowa, napisane na zamówienie Polskiego Wydawnictwa Muzycznego, niestety nie ukazały się z powodu kryzysu wydawniczego.

Zofia Cieśla-Reinfussowa przywiązywała dużą wagę do popularyzacji spraw kultury ludowej, stąd znaczna część jej dorobku została opublikowana w czasopismach takich jak „Orli Lot”, „Teatr Ludowy”, „Kobieta”, „Chłopska Droga”. Ostatnie dwie pozycje, przygotowane już na łożu śmierci, w tym wzruszające *Serdeczne listy babci Gnojek ze Stanisława Dolnego...* ukazały się w miesięczniku „Hale i Dziedziny” (1992, nr 11-12; 1993, nr 1).

Sylwetka Zofii Reinfussowej nie byłaby pełna bez wspomnienia Jej cech osobistych. Fizycznie niezbyt mocna, ale silna wewnętrznie, wielokrotnie walczyła mężnie z ciężkimi dolegliwościami. Cicha i bezpretensjonalna, bardzo czynna i stale zapracowana, żyła nieco w cieniu swojego męża – Romana. Obok wielu własnych obowiązków zawodowych i rodzinno-domowych znajdowała czas na kreślenie map i planów, przepisywanie na maszynie jego prac naukowych, których była zarazem pierwszą lektorką i recenzentką. Miała wiele wewnętrznego ciepła i pogody, a także życzliwości i zrozumienia dla innych; zawsze skora do wysłuchania cudzych trosk i kłopotów, a w potrzebie udzielenia rady i pomocy. Dobrze rozumiała ludzi, nawiązywała serdeczne, długotrwałe kontakty i przyjaźnie ze swymi informatorami w terenie, z towarzyszkami niedoli ze szpitalnego łóżka, nie wspominając osób z bliższego otoczenia. Nie tylko wytrzymywała przez dziesiątki lat istnienie pracowni naukowej w środku swojego mieszkania wraz z wszystkimi niedogodnościami, z którymi się to wiązało, ale przyjaźniła się z nami, niemal przyjęła nas do rodziny. Zostawiła wielu przyjaciół, którzy długo będą o Niej pamiętać.

Ewa Fryś-Pietraszkowa

WYBÓR WAŻNIEJSZYCH PUBLIKACJI ZOFII CIEŚLA-REINFUSSOWEJ

Import towarów kolonialnych do Polski w latach 1924-1935, „Wiadomości Geograficzne”, Kraków 1937.

Okucia wozów z okolic Makowa, „Polska Sztuka Ludowa” r. II, 1948, nr 11-12 oraz r. III, 1949, nr 1-2.

Skrzynie kurpiowskie z powiatu ostrołęckiego, „Polska Sztuka Ludowa” r. V, 1951, nr 4-5.

Dom z wnęką w polskiej architekturze ludowej, „Polska Sztuka Ludowa” r. VI, 1952, nr 4-5.

Materiały do sztuki ludowej Mazowsza Płockiego, „Polska Sztuka Ludowa” r. VII, 1953, nr 1.

Dywany dwuosnowowe braci Składanowskich z Wyszku, „Polska Sztuka Ludowa” r. VIII, 1954, nr 1.

Siwaki z Białej Podlaskiej, „Polska Sztuka Ludowa” r. VIII, 1954, nr 5.

Sztuka ludowa w Sieradzkim, „Polska Sztuka Ludowa” r. X, 1956, nr 6.

Brańskie dywany dwuosnowowe, „Polska Sztuka Ludowa” r. XI, 1957, nr 2.

(z Janem Magdzikiem) *Łowiectwo i rybołówstwo*, w: *Nad rzeką Ropą. Zarys kultury ludowej powiatu gorlickiego*, praca zbiorowa pod red. R. Reinfussa, Kraków 1965.

Sztuka plastyczna, w: Nad rzeką Ropą..., op. cit.

Chałupa z wyżką w Myślenickiem, „Polska Sztuka Ludowa” r. XX, 1966, nr 2.

Zagadnienie chałupy z wyżką w ludowym budownictwie Małopolski, „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku” nr 5, 1967.

Suszenie owoców i wędzenie mięsa we wsiach południowej Małopolski, „Rocznik Muzeum Etnograficznego w Krakowie” r. III, Kraków 1968.

Obrzędy ludowe w konkursach, pokazach i w terenie, „Polska Sztuka Ludowa” r. XXIII, 1969, nr 2.

Budownictwo ludowe, w: Monografia powiatu Myślenickiego, t. 2, Kultura ludowa, praca zbiorowa pod red. R. Reinfussa, Kraków 1970.

Erazm Szyszko – nestor polskich garncarzy ludowych, „Polska Sztuka Ludowa” r. XXXI, 1977, nr 3.

Żywotność obrzędów ludowych w Krakowie i na wsi podkrakowskiej, „Lud” t. LXI, 1977.

Bibliografia prac R. Reinfussa, „Lud” t. LXIV, 1980.

Aleksandra Polańska-Hryńczuk – pisankarka lemowska, „Polska Sztuka Ludowa” r. XXXIV, 1980, nr 3-4.

Na pastwisku, ze studiów nad kształtowaniem się osobowości młodzieży wiejskiej, „Polska Sztuka Ludowa” r. XXXV, 1981, nr 3-4.

„Węczyrki” na Lemkowszczyźnie, „Materiały Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku” nr 27, 1981.

Stadny wypas owiec na terenie Podlasia na przestrzeni ostatniego stulecia (1860-1970), „Rocznik Muzeum Narodowego Rolnictwa w Szreniawie, r. XIII, Poznań 1983.

Serdeczne listy babci Gnojek ze Stanisława Dolnego koło Kalwarii Zebrzydowskiej, „Hale i Dziedziny” r. III, 1992, nr 11-12.

Święto „Jordan” u Lemków z Wysowej, „Hale i Dziedziny” r. IV, 1993, nr 1.

PROF. MARIO D. ZAMORA
(1935-1993)

W dniu 12 sierpnia 1993 r. zmarł Mario D. Zamora. Był profesorem w Departamencie Antropologii, College of William and Mary w Williamsburgu w stanie Wirginia. Szeroką popularność przyniosła Profesorowi Zamora działalność w Międzynarodowej Unii Nauk Antropologicznych i Etnologicznych. Pełnił funkcję zastępcy prezydenta Unii a na posiedzeniu Rady Stałej Unii, w dniu 5 sierpnia 1993 roku, wybrany został prezydentem—elektem Unii. Wybór ten związany był z wyznaczeniem College of William and Mary z Williamsburga jako miejsca następnego XIV Międzynarodowego Kongresu Nauk Antropologicznych i Etnologicznych. Profesor Zamora był rzecznikiem nie tylko formalnego, ale i rzeczywistego międzynarodowego charakteru Unii i z wielkim poświęceniem pracował nad włączeniem do działalności Unii antropologów/etnologów z całego świata. Znany był z niezwyklej ruchliwości a szczególnie z szeroko prowadzonej korespondencji. Profesor Tomoko Hamada, współpracownik Profesora Mario D. Zamory z Departamentu Antropologii College of William and Mary i sekretarz wykonawczy XIV Kongresu Unii, pisał o działalności Profesora Zamory jako o niezwykle wartościowej „dyplomacji antropologicznej”. Uwagą i życzliwością Profesora Zamory objęci byli również antropologowie/etnografowie z Polski.

Profesor Mario D. Zamora studiował na Filipinach i w Indiach, i obronił doktorat na Uniwersytecie Corneel. Pracował jako profesor antropologii kulturowej i dziekan Uniwersytetu Filipińskiego w Baguio, był także dyrektorem generalnym rządowego, filipińskiego Narodowego Centrum Badań nad Mniejszościami Etnicznymi i dyrektorem Muzeum i Instytutu Etnologii i Archeologii. Wykładał jako profesor Fundacji Fulbrighta na Uniwersytecie w Trondheim w Norwegii. Od dwudziestu lat zajmował stanowisko profesora zwyczajnego Uniwersytetu w Williamsburgu.

Obszarami specjalizacji naukowej Profesora Zamory były Indie i Filipiny. Opublikował kilkanaście książek i wiele artykułów. Przedmiotem jego zainteresowania były społeczności wiejskie na Filipinach, szczególnie społeczności ludu Pampangów, których językiem władał, oraz w Indiach, mniejszości etniczne i procesy integracji narodowej na Filipinach, rozwój i użyteczność antropologii, wreszcie metodyka nauczania antropologii w systemie edukacji uniwersyteckiej. Był autorem m.in. książki *Cultural anthropology: its dimensions, its limitations, its applications*, Manila 1972; razem z J. Y. Arcellana przygotował *A bibliography of Philippine anthropology*, Baguio City 1970, wydał *Studies in Philippine anthropology*, Baguio City 1970, Alemar-Phoenix, Quezon-City 1967. Ostatnio pracował nad przygotowaniem pracy zbiorowej *Towards peace and justice: anthropological perspectives*, która zostanie poświęcona Prof. E. Sunderlandowi.

Podobnie jak niektórzy inni polscy etnologowie znałem Profesora Mario D. Zamorę jedynie z Jego listów. Ostatni z nich pochodzi z 6 lipca 1993 roku. Dziękuję w nim